

TELEGRAFUL ROMÂN.

Telegraful este Duminec'a și Joi'a la fie-care d'ouă săptămâni cu adausul Foisiorii — Prenumeratiunea se face în Săbiu la expeditor'a foiei, preafara la s. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate către expeditor'a. Pretiul prenumeratiunei pentru Săbiu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 6.

ANULU XXIV.

Săbiu 18/30 Ianuaru 1876.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Mouschia pe unu anu 8 fl. 60. și o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țeri streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se plătescu pentru întâia oară cu 7 cr. sirulu, pentru a doua oară cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Revista asupra stărei noastre politice, culturale și economice.

II.

(Urmare).

Trecandu în revist'a noastră la partea adou'a a vietiei noastre sociale și venindu a vorbi despre starea noastră culturale, cu machire trebuie se constatăm și aci dela început, ca și starea noastră culturale intru nimic'a nu e mai favorabile, decâtu cea politica.

Pana acum'a carturarilor nostri în genere, inca nu lea succesu, nici de a staveri o directiune apromitiatoră de oresi care rezultatu — în privinti'a literaturii; apoi în ce privește cultulu divin, diferinti'a confessionale desparte fratii de unu sange, inca și astadi în două tabere.

Ôre se nu fie sositu odata timpulu, că și noi romanii, precum și fii celorlalte nationalitati de mai multe confessiuni — de locu se numai reflectăm la diferinti'a confessionale, ci în armonia fratiesca sa conlucrăm spre scopulu comunu, cultivarea poporului nostru în genere? Giurstarea, ca inteliginti'a juna se pare a fi trecuta peste obstacululu acest'a, ne îndreptatiese a presupune, ca decumv'a chiar' nu ar' fi fostu inca tempulu, doritu de fiecare romanu binevoitoru al' natiunei sale; dar' departe nu mai pôte fi, si astufeliu putem speră ca în scurtu va deveni delaturatu, bater obstacululu acest'a ce ne vine dela noi insine!

În privinti'a educatiunei în genere, de-si nu în privinti'a educatiunei natiunale, avem legi destulu de corespunditor; durere inse, ca nu se controledia de ajunsu indeplinirea lor.

Art. 38/868 deobliga pe fiecare comuna ca sa si aiba scola sea corespunditoare, asemenea demanda ca toti pruncii dela 6—15 ani trebuie se cercetede scola; în realitate inse vedem ca si destinatiunile aceste ale legii, remanu litere morte. —

Căci ce poti se dici alt'a, candu conformu conspectului oficiosu, publicatu pentru anulu scolaru 1872/3 din partea ministeriului insusi, în anulu acel'a s'au aflatu în comitatulu Hunedorei, nu mai pucinu, decâtu 208 comune fora de neci o scola.

Apoi de cumv'a ar' mai dubita cinev'a ca noi romanii suntemu aceia carii mai pucinu ne folosimu de invetiamentu: convingase din giurstarea, ca comitatulu Hunedorei, pre care în lips'a de scole, departe ca se-lu ajunga altu municipiu în tota patri'a noastră — e comitatu cu poporatiune, mai numai romanésca; convingase mai departe din giurstarea ca precandu chiar slovacii avura în anulu scolaru 1872/3 201,000 de prunci, carii cercetara scola, dintre romani, abia cercetara cu totulu 171,000, —

Vă crede cinev'a ca nu avem organe administrative, se supravegheze indeplinirea legii; avem inse si inca mai pre multe, numai tote la olalta nu facu multu — se nu dicemu nimic!

Din partea statului, suntu chiamati a supraveghia indeplinirea legii, inspectorii scolari si comitetele scolari municipale, între care fie observatu numai în trecut, ca alu Sibiului, pana acum'a inca nici nu s'a constituitu. Din partea confessiunilor avem inspectorii scolari, co-

muni, în comune, districtuali în singuraticele protopopiate si eparchiali în diecese; avem comitete în comune si protopopiate, precum si consistorii scolari în fie-care eparchia, si în fine pôte ca nu aru vatemă demnitatea asociatiunei trans. pentru cultur'a si literatur'a poporului romanu, candu se aru ingrigi celu putienu, ca organu natiunaliu pentru cultura de indeplinirea legii de invetiamentu si educatiunea poporului, pentru care este chiamata.

Cu unu cuventu veduramu, ca organe pentru indeplinirea legii si a deosebitelor normative emise în privinti'a acest'a si din partea organelor confessionali competente, avem în abundantia; totu reulu provine deci numai de acolo, ca potaiele de prunci nu voiescu sa murga la scola si parinti' acestor'a mai preferu ai pune se padiésca vitele!

Pre câmpulu celu largu alu literaturii — de-si avem o asociatiune chiamata anume se lucre pre câmpulu acest'a, — nu potemu constatâ nici unu progresu. — Asociatiunea noastră pentru cultur'a si literatur'a poporului romanu; a degeneratu dela înalt'a sea missiune, la unu simplu organu administrativu, pentru incasarea tacselor si impartirea stipendioru votate de adunarea generale, precum si administrarea averii asociatiunei.

În locu că asociatiunea acest'a, ea ins'a, sa angagieze si imbarbateze la lucru, tote puterile capace de a lucră, — în locu se produca o emulatiune nobile între puterile acestea, primindu si distingendu ce e bunu si de valore scientifică; alunga ea insasi dela sine, puterile cele mai capace ce le avem si se preface pre sine, într'unu institutu, menitu numai se satisfaca ambiunilor unor'a individi, „distinsi,“ — inse nu pre terenulu literaturii!

Déca voimu noi că asociatiunea, oer'a acest'a cea mai marétia a poporului nostru, în viitoru se prospereze si sa-si indeplinesca missiunea sea, atunci trebuie sa o desbracăm de totu de vestmentulu cosmopolitu în care e inveluita astadi. Îndeplinirea scopului ei, trebuie sa se incredintieze astoru feliu de individi, cari se scie inradacina armonia pre terenulu literaru si culturalu si cari în fine, pre langa vointia sa aiba si capacitatea de a lucră intru ajungerea scopului celui adevratu si bine intielesu alu asociatiunei!

În fine avendu a vorbi si despre cultulu divin, aci trebuie sa constatăm ca noi resaritenii, avem o constitutiune bisericesca, cum nu s'a mai pomenitu că ea, alt'a în lume. Durere inse numai, ca o avem numai pre harthia; în interiorulu nostru inse pana acum'a inca nu s'a inradacinat. Si legea, constitutiunea cea mai buna, pana ce nu se preface în convictiunea poporului; pana atunci nu e alt'a decâtu o litera morta, pre carea fiacine o întrebuintiedia dupa cum vine densulu.

Constitutiunea noastră bisericesca e într'adeveru cea mai liberale din lume; panecandu ea inse nu se va fi prefacutu în trupulu si sangele credintiosiloru, nu avem neci o garantiă, ca intru adevuru trebuie sa se si observeze. — Pentruca cine e chematu a se ingrigi de observarea ei?

Noi pana acum'a inca nici n'amu strabatutu în spiritulu internu, alu

constitutiunei acesteia. — Nu cunoșcemu inca competinti'a si sfer'a de activitate, ale fie-cărui toru bisericescu, ale demnitatiloru bisericesci si ale singuraticelor corpuri administrative si legiuitore. — Va fi deci cea mai sânta datorita a sinodelor si congreselor viitoare, ca se lucre în armonia si cu inima curata, spre a ne scote din labirintulu în care ne aflam în privinti'a acest'a; ca nu cumv'a, neintelegerea, si nechiaritatea inca esistenta sa ne nimicesca, ins'asi constitutiunea!

(Va urmă)

Revista politica.

În siedinti'a de Mercuri a dietei ungare ministrulu presiedinte respunde la interpelatiunea lui Madarász, prin care acestu deputatu întrebă pre Tisza, déca are cunoscintia de enunciatune ministrului presiedinte austriacu, principele Auersperg, facuta în clubulu austriacu, — cumca a cetitu ce-va în foi despre acea enunciatune, dara nu este problem'a mea, dice Tisza, si nu corespunde relatiuniloru, între cari se afla astadi ministrulu presiedinte austriacu cu ministrulu pres. ungurescu, a se silii reciprocu sa spuna ce este adevratu în acele faime. Ori-ce s'a disu si ori-ce se va dice, punctulu de vedere alu guvernului nu se schimba nice în drépt'a nice în stâng'a.

Ce privește întrebarea curiosa, déca ministrulu presiedinte austriacu este îndreptatitu a face enunciatune seu nu, Tisza respunde, ca nu se semte indatoratu a detiermuri ca ce sa enuncieze ministrulu presed. austriacu, togm'a asiá cum nu este îndreptatitu ministrulu pres. austriacu sa detiermuresca ca ce enunciatune sa faca ministrulu presiedinte ungurescu.

Respunsulu acest'a, anume pasagiulu, unde se spune apriatu, că guvernulu ung. nu se va abate dela punctulu seu de vedere de locu, dovedesce, ca inca suntemu departe de o aplanare multiemitoria a controverselor între ambii paciscenti. Pertractările verbali se reincepu, cum ni spune „Pesti Napló“, la 10 Februaru. Vom vedé mai tardiu rezultatulu lor, care acum dupa atitudinea ambeloru guverne se pare cam problematicu.

Discussiunea în cas'a magnatiloru unguresci asupra conventiunei comerciale incheiata cu Romani'a, pre care au respins'o camerile comerciale austriace, s'a amanatu la propunerea comitetului supremu Tomcsányi. Aceste suntu semne chiare, ca în urma conventiunea nu se va acceptá.

La 25 Ian. n. domni din cas'a magnatiloru austriaci au tîenutu a trei'a conferintia, la care au participatu iera constitutiunali, feudalii si prelatii bisericeii. „Presse“ ni spune ca s'a primitu proiectulu de resolutiune, că la pertractările asupra complanării cu Ungari'a Austri'a sa nu treca peste concesionile facute la 1867 si sa nu faca concesionu, prin cari diumetatea austriaca a imperiului sa fia mai tare insarcinata si unitatea monarchiei restrinsa.

„Ministrii fura invitati la conferintia prin Wrba si Hasner, dara nu s'au înfatisiatu, ci au tramisu o scrisore colectiva către conferintia, prin care neinfatisiarea lor se motivéza cu acea, ca pertractările cu ministrulu ung. suntu inca pendinti si ca

o desfasurare a cestiuniloru de complanare, seu ori-ce influentiare, fia câtu de binevoitoria, pôte avé unu efectu turburatoriu asupra decurgerei pertractărilor.

„Din acestu motivu ei nu suntu în stare a urmă invitatiunea spre a se consultá cu membrii din cas'a de susu. Dintr'atele ministeriulu si cunosce deplinu responsabilitatea sea si indatoririle onorei politice si va duce conformu acestor'a pertractările cu Ungari'a. Ministeriulu nu crede, ca pôte primii o directiva dela cas'a de susu, de vreme ce parlamentulu la tempulu seu va fi în stare sa discute liberu asupra rezultatului complanării.“

În clubulu stângeru Dr. Herbst a facutu enunciatune, ca déca Ungari'a va infintiá banc'a natiunale de bilete, Austri'a va fi silita sa urgeze radacarea barieriloru vamali la Laita. La aceste replica „Pesti Napló“, ca Ungari'a va infintiá banc'a natiunale si Austri'a nu pôte face mai bine, decâtu sa urgeze teritoriulu vamalu independentu.

Casulu lui Arnim, de-si s'a sever-situ în favorulu lui Bismark, totusi ocupa si acum din cându în cându a tentiunea puterniculu cancelariu germanu. „Monitoriulu imperialu“ publica unu raportu alu principelui Bismark către imperatulu, dela 5 Decb. 1872, în care principele aduce aminte imperatului, ca judecat'a politica a lui Arnim se schimba usioru dupa impresiunile sele personali, si pentru acest'a denumirea lui de ambasadoru la Parisu insulfă temeri mari. Bismark róga pre imperatulu sa nu dea raportelorulu lui Arnim insemnatarea ce se cuvine espuneriloru obiective si conscientiose. Monitoriulu imperialu publica mai departe unu raportu din 14 Aprile 1873, în care raportulu lui Arnim despre conventiunea cu Franci'a e dechiaratu imperfectu, fiindu ca retace telegramele lui Bismark ce au premersu discussiuniloru. Bismark numesce caracterulu lui Arnim nesiguru, putienu credibilu. Principele róga pre imperatulu, sa indrumeze pre contele Arnim a presentá plansorile sele oficiali asupra prepositului seu prin acest'a la imperatulu, căci altmintrenea i va fi preste putintia, pre langa luptele sele în parlamentu, în ministeriu, cu cabinetele straine si contra influentiiloru sociali a-si eluptá si autoritatea ce se cere în servitiu.

„Kelet“ din Clusiu dice: ca în cercurile militare se observa de unu tempu în cóce o miscare mai accentuata. Si eri (în 26 Ian.) la amédi se inturnara trupele obosite dela exercitiu, care se incepuse desu de diminetia. Se vorbesce ca oficieriloru li s'a ordonatu a se provedé cu tote cele necesarie pentru resbelu. Déca lucrurile voru luá o fatia serioasa, ori nu voru luá, este alta întrebare, atât'a inse sta, ca este ceva în aeru.

Camer'a Romaniei a votatu în siedinti'a dela 13 Ianuaru unu creditu pentru ministeriulu de resbelu de 5.600,000 lei noi pentru inarmare. „Press'a“, organu care se vede a fi bine informatu despre cele ce se petrecu în sferelu guvernamentali, face la votulu acest'a reflexiuni pacifice din cari noi estragemu urmatórele:

„A pune astfelu ostirea noastră pe picioru de a-si indepleni missiunea sea,

indicata prin tractatul din Paris, nu este a amenințată pre nimeni, nici a turbura pacea în orient, este pôte din contră, a contribui la readucerea acestei paci.

„Noi sperăm, și este de sperat, ca lucrurile se potu împacă în vecinul imperiu otoman, și ca nu vomu avé nici o nevoia a întrebunții puterea noastră armată pentru aperia neutralității și fruntariilor noastre. Acést'a chiaru este o viua dorința a noastră. Dara în fine, este posibilu că lucrurile sa nu se întemple tocmai asiá, este cu putința sa fimu atacati, de unde-va; este cu putința că drep-turile chiaru ale țierei noastre, că esis-tința noastră nationala sa fia puse în pericolu, sa fia amenințate, sa fia atacate.”

„Dator'a noastră de români, și de bunii români, este a ne aperi cu armele în mână, ori de unde aru veni amenințarea, pericolulu său ataculu. Natiunea româna este pacifica, este neprovocătoare; ea nu se amesteca în trebile altor'a, nici va caută vre odata a turbura pre vre unulu din vecini. Inse ea este armată, și trebuie seriosu sa fia armată. Cele mai bune arme le va avé armat'a permanenta; celelalte arme voru servi pentru armatele teritoriale. Cându cineva o va atacá, și va voi a se amestecá cu usurpat'a intru ale sele, ea se va aperi. Va ca-dea, pôte; inse va ca-dea cu onóre, cu gloria.”

„Repetámu déra: creditulu cerutu astadi de guvernulu este cu totulu pacificu; n'are nici unu caracteru agresoru său turburatu. Este continua-rea lucrării pentru reorganizarea puterei noastre armate; este unu mid-locu pentru ca, la o nevoe, armat'a romana sa 'si pótá indepliní missiunea pentru care este creată.”

Reproducem urmatoriulu arti-culu din „Gazetta d'Italia“ dela 11 Ianuaru:

Conflictulu turco-romanu.

„Se vede ca Turci'a avé trebu-inta de noue complicatiuni! Se vede ca nu-i ajungea insurectiunea bosno-erzegoviniana și o crisa financiara for-midabile care o face sa impovareze populatiunile, pre cându de alta parte necesitatea de a inlaturá noue rescóle o silesce a intrá în calea reformeloru celor mai intinse, eata de ce guvernulu face totu posibilulu pentru a-si instrainá amicitia Romaniei.

„Tóte puterile au adusu multia-miri ingrigirei scrupuloase cu care gu-vernulu românu si-a indeplinitu obli-gatiunile sele internationale; chiaru cu risiculu de a-si imputiená popula-ritatea și simpatia de care se bucura cu dreptu cuventu Romania inaintea popóreloru din imperiulu otomanu cu care este legata prin comunitatea re-ligiunii, guvernulu românu a mentie-nutu neutralitatea în lupt'a dintre turci și erzegovinesi. . . E bine, óme-nii cari dirigu afacerile sublimei Porti au avutu si tactulu și inalt'a abilitate de a alege tocmai acestu momentu pentru a radicá nisce deplorabile ne-intielegeri cu cabinetulu din Bucuresci!

„Asiá servitiulu directu alu pos-tei internationale a continentulu în Constantinopoli simtiendu necesitatea unei intielegeri cu guvernulu românu — de óre-ce acea posta, dela Lem-berg, trebuie sa tréca prin Bucuresci spre a traversá Dunarea pre la Giur-giu — guvernulu turcescu n'a voitú sa consista a subscrie pentru acestu scopu o conventiune cu guvernulu principelui Carolu. Guvernulu otomanu voiá sa se marginésca numai la o sim-pla arangiere între directiunea pos-teloru din Constantinopoli și acea din Bucuresci, cá cum aru fi fostu verb'a de administratiunea a dóue provincie ale imperiului! Guvernulu otomanu respingea și titlulu de Romania cu care se serva puterile garante și de-

clará ca voiesce a se servi de titlulu de principatele unite, cá cum aru voi sa-si faca reserve asupr'a fapteloru implinite și sanctiunade de Europ'a, protestandu contr'a principiulu na-tionalității romane.

„Staruindu Engliter'a pentru in-cheierea unui actu care interesá re-latiunile lumei întregi, sublim'a Pórtá aru fi consimtitu, se dice, sa subscrie acelu actu, sub ori-ce denumire, re-servandu-si apoi dreptulu de a destitui în urma pre celu imputernicitu alu ei cá cum aru fi trecut presté instruc-tiunile date! Cabinetulu românu a sta-ruitu în a nu admite altu ce-va de-cátu o conventiune regulata; și déca acést'a va fi incheiata, se voru com-biná órele trenurilor și se va pune la dispositiune flotil'a romana pentru trecerea Dunarei. Dara din caus'a incapatinării turcesci, cestiunea postei internationale a remasu în suspensiune.

„Unu altu faptu: în dilele trecute unu agentu turcu din Brail'a, unu domnu Edile, 'si puse în capu sa scrie ministrului de esterne alu principelui Carolu o nota, prin care elu protestá contr'a titlului de agentu și represen-tantu alu sublimei Porti, ce i se da de guvernulu romanu; și adauga ca trebuie a i se dá titlulu de directoru generalu alu sublimei Porti dela Du-nare; și în fine invita pre guvernulu sa rectificé erórea. Ministrulu românu respunse ca nu este eróre, ca titlulu ce i se reclamá nu este cunoscutu în limbajulu diplomaticu. . . Din partei ministrulu românu invitá pre d. Edile a nu se mai servi de titlulu de prin-cipatele unite, ci a pune pre acél'a de Romania.”

„. . . Déca guvernulu din Bucu-resci aretá acum o staruintia în re-spingerea pretensiunilor în. Porti, caus'a e ca parlamentulu și natiunea nu i-arú permite cea mai mica slabi-ciune în acést'a materia; de óre-ce toti români se simtu atinsi de atitu-dinea nepotrivita și neintielésa a Portii.

Ací „Gazetta d'Italia“ amintesce și acea arestare arbitrara a celoru doi supusi români dela Tulcea și Rusciucu pre care Pórt'a i-a liberatu în urm'a reclameloru guvernulu nostru; și apoi organulu italianu incheia astfelu:

Europ'a e interesata cá nimeni sa nu turbure mersulu regulatu alu ace-stui statu teneru, spre a puté conti-nuá sa fia, conformu dorintiei tutu-roru puteriloru, unu elementu de or-dine și libertate la pórt'a orientului.

„E tempu sa se puna capetu ne-intielegeriloru ce durá prea multu. Trebuie sa fia bine intielésu ca Ro-mania, fatia cu Turci'a, este o tíera suverana, de-si tributara, ca afara de plat'a anuala a peskesiului — dupa espresiunea turcesca, — care e unu felu de daru, în schimbulu promisi-unei aperiării integrității teritoriului de cátra sultanulu, pôte exercitá pre deplinu drepturile sele suverane. Astu-feliu reclama dreptulu publicu eu-ropeu.”

Publicámu estrasulu de mai la vale tramisu dela on. comitetu alu Asocia-tiunei noastre tranne pentru literatur'a și cultur'a poporului romanu, pentru cá sa dovedimú ca nu suntemu par-tiali în controversese cari tindu la dilucidarea unui'a său unoru adev-eruri. Ne pare numai lucrulu cam cu-riusu, cându vedemu pre o corpora-tiune cum este a comitetulu Asocia-tiunei noastre, care are sa se ocupe cu literatur'a și cultur'a poporului ro-manu, ocupandu-se cu afaceri de forme administrative, cari în fine se reducu la un'a său la doua persóne cu o oste-néla, care aru meritá a fi aplicata la ori care alta cestiune de principiu. Ne vine si mai curiosu cându vedemu, acum de nou, pre on. comitetu ca se folosesce de ocaziune spre a loví in-tr'o fóia, carea nu e dedata cu tama-ierea vanitátiloru nimenui, dara carea n'a stricatu nici cându nici literatu-

rei nici culturai române, ba sprigi-nesce chiaru și materialicesce in-stitutulu, în a cărui frunte se afla onor. comitetu. În fine déca on. comitetu alu Asociatiunei pentru literatur'a și cul-tur'a poporului romanu se face solidariu și intra ca atare în o afacere ca-rea privesce pre presiedintele seu, era lucru de bunacuvintia, cá în respunsulu seu, sa se fia conformatu sa nu fia nemarginitu, va se dica, sa nu fia mai estinsu său mai lungu de-catu au fostu articuli la care reflec-teza. A publicá lungulu seu estrasu este din partea sea o pretensiune mai mare decatu chiaru și cea pres-crisa de legile pressei. Nevoindu noi a ne amestecá în vreo discus-iune cu on. comitetu, trecemu pre-ste punctele care ne atingu deadrep-tulu și acum, cá si în rendulu tre-cutu, cu vederea si ne marginimú pre lángha comunicarea estrasului, lasandu pre publicu sa-lu judece, care dupa cum lu va puté apretiu și care din ce punctu de vedere va binevoi salu apretiuésca.

Estrasu

din procesulu verbale al' siedintiei or-dinarie a Comitetului Asociatiunei tran-silvane, ténute în 15 Ianuaru 1875 c. n. în Sibiu.

§. 2. Dupa aceste cerendu dlu Iosifu Sterc'a Siulutiu cuventulu, mul-tiumesce dlu presiedinte și tuturor membriloru Comitetulu pentru fratiésca primire în senulu acestuia, apoi regreta, ca numai decatu dupa intra-rea s'a în Comitetu, se vede indem-natu, a cere cuventulu pentru a face interpelatiunea urmatoria:

1) Are dlu presiedinte cunoscin-tia despre acea corespondentia, esita în Nr. 101 al „Telegrafulu romanu“ din anul tr. și reproducu în „Hermann-städter Zeitung“ Nr. 5 a. c., în carea se afirma, ca nesce protocóle ale sub-comitetulu despartimentulu alu III. din Sibiu s'ar fi respinsu de catra presiedintele Asociatiunei?

2) Déca e adevrata acee'a afir-matiune, prin ce se motivédia res-pingerea acelu protocóle? și

3) E intr'a devreru impededata ac-tivitatea Subcomitetulu sibiianu — precum se mai afirma în acea corres-pondentia — „chiar' prin presiedin-tele Asociatiunei?”

La aceste respunde presiedintele dicendu:

cá are cunoscientia de amentit'a corespondentia;

cá a vediatu, cá prin acee'a se ataca persón'a presiedintelui Asocia-tiunei și

cá cá atare si-a ténutu de deto-rinția a face Comitetulu aratare de-spre starea lucrului.

I este deci cu atatu mai bene-venita interpelatiunea, ce tocmai i se facuse, pentrucu densulu e și gata a respunde la ea. Rogandu asiadar' pe Comitetu de a-i concede, cá se ce-tésca aratarea sea susu-amentita și de a primi pre acést'a dreptu respunsu la interpelatiunea facuta, cetesce, pre-cum urmédia:

Onorabilu comitetu!

Atacanduse în Nr. 101 alu „Te-legrafulu romanu“ presiedintele Asso-ciatiei transilvane pentru literatur'a romana și cultur'a poporului romanu“, care de presente am onóre a fi eu: mi-am ténutu de detorinția a fa-ce Onorabilulu Comitetu inca în sie-dintia de astadi aratare despre acést'a întemplan.

Mai înainte de tóte mi permitu a asigurá pe Onorabilulu Comitetu, cá déca atacurile amentitulu diurnalu se inverteau numai pre lenga persón'a mea, cá persón'a privata, nu incomo-dám pre nime cu vre-o observare fa-cuta asupr'a acelu, ci le ignoramú simplumente, Precum am ignoratu de-stule alte invective scornite cu fortia în contr'a mea, și respandite de unu

siru de ani prin disulu diurnalu, mie inimicu. Dupace inasa acum s'au in-dreptatu acelea atacuri asupr'a pre-siedintelui Asociatiunei noastre, nu mi e permisú în cualitatea mea cá acela, a mai tacé, și asia me grabescu a sa-tisface detorinției mele prin urmató-rele:

Rogu mai intaiu pre Onorabilulu Comitetu, a-mi permite, de a-i desco-peri înainte de a intrá „în medias res“, ca aducandu-mi-se — dupa esirea nu-merulu 101 alu „Telegrafulu romanu“, și pana candu inca nu apucasemu a ceti și eu acestu numeru — pe cale amicabila scirea, cá într'o correspon-dentia, cuprinsa într'ensulu, 'mi dau mie, cá presiedintelui „Asociatiunei transilvane etc“ unii juni de ai no-strii pre temeulu raportulu d. Dr. Ni-colau Olariu, lectiuni, referitorie la modulu promovarei intereseloru amen-titei Asociatiuni, mi se causara pen-tru momentu o bucuria nespusa.

I-mi imaginámú cu multa placere și mangaiere sufletésca, ca invetiati nostri teneri din Sibiu s'au apucatu seriosu de lucru, și vor' se promove-dia sublimele scopuri ale Asociati-unei noastre în tóte directiunile, pe tóte calile și cu ori-ce pretiu; chiar' si prin lectiuni, date presiedintelui ei.

Presupunémú naturalmente, și cre-démú, cá aceste lectiuni voru fi ba-sate pe scientie și cunoscientie ample și solide, pe adeveru și dreptate; voru fi produse numai și singuru de indem-nulu, de a folosi Asociatiunei noastre, servindu acesteia spre bine, ear' mie de indreptariu.

Conlucrandu și eu la infintiarca si sustinerea acestei Asociatiuni, arun-caiu în aceste meditatiuni o reprivire asupr'a trecutulu ei și facundu în pripa o mica, dar' stricta revisiune a tuturor anteacteloru mele, referi-torie la ea, nu aflaiu, decatu numai a regretá cá mi-a fostu absolutu im-possibile, a face mai multu în intere-sulu aceleia.

Am disu deci în sufletulu meu: „ferice de noi, ferice de Asociatiunea noastră!“ déca tenerii ei membrii, in-scrisi inca numai la 1874 și 1875, junii nostri, sperantiele viitoriulu nostru, tendu de acum a întrece pe veteranii, pe actualii ei conducatori în ingrijirea de dens'a, în promova-rea scopuriloru, pentru care e infint-iatia ea: déca junii nostri comembri suntu atatu de invapaiati, atatu de zelosi pentru progresulu romanescu în literatura și cultura, cátu afla de bine a esi a buna séma în consciint'a superioritatii lorú, cá invetiatori în publicu.

Am gratulatu Asociatiunei noastre pentru momentele, în care inca nu cunóscémú cu de amaruntulu și din propri'a-mi vedere cele scrise, relativu la ea, în „Telegrafulu romanu“; i-am gratulatu, precandu avémú ast'feliu de presupuneri despre lectiunile, esite într'ensulu, i-am gratulatu la pros-pecte de totu imbucuratorie!

Mi procuraiu inasa curundu dupa acee'a respectivulu numeru alu „Te-legrafulu romanu“, și cetindu articu-lulu din tr'ensulu, datatu din „Sibiu în 30/18 Decembre“ (1875), intitulatu: „Asociatiunea transilvana etc. etc.“ și subsemnatu cu X, m'am desamagitu amaru!

Mi perira la momentu dupa ce-tirea acelu articulu tóte bunele ima-ginatiuni, ce-mi facusemú ceva mai înainte, pentrucá cuprinsulu lui me convinsera, cá sorgintele, din care a esitu, e intentiune rea, care neci candu au produsu vre-unu bine.

Se dice în amentitulu articulu, cá protocólele Comitetulu despartie-mentulu alu III (din Sibiu) despre conclusele siedintieloru aceluia din Sep-temvre Octomvre și Noemvre s'aru fi asternutu comitetulu centralu la mán'a d. presidentu Iacobu Bolog'a spre apro-bare.

Acestu asertu e de totu neade-veratu, pentru ca scrisorile, de cari e

vorb'a; adeca protocoalele siedintieloru despartimentului sibiianu din 12 Octombrie, 11 si 20 Noembrie 1875 (*din Septembrie nici unulu!*) cu patru acluse ale celor doue din urma, s'au indreptatu incóce — precum arata esibitul de sub nr. 9 din 1876 — *cu hárthia subcomitetului respectiv din 2 Ianuariu 1876 nr. 39 din 1875*, si s'au prezentatu aici in diu'a, in care au incursu, adeca numai in 4 Ianuariu 1876.

Se vede, ca auctoriulu articulu din cestiune a sciutu pré bine, ca déca va spune adeverulu, nu-si póte ajunge scopulu. Pentru *aceea* a retacutu elu adeverat'a stare a lucrului, pre carea in interesulu adeverului si spre dilucidarea lucrului 'mi permitu a o descoperi eu prin urmatóriele:

In un'a din primele dile ale lui Decembre 1875 st. n. 'mi aduse servitoriulu nostru unu convolutu de scrisori cu insciintiarea, ca mi le tramite d. Dr. Olariu. Erau protocoale citate cu anunciele lor; vre-o adresa in sa, carea sa-mi arate, ca ce se facu cu acele scrisori, le lipsea totalmente. Precum se va convinge onorabilulu comitetu prin propri'a-i intuitiune, prin cautarea la actele acestea, cari ne jacu inainte in 7 bucáti: n'au fostu nici pre ele, séu in dosulu lor, nici l'anga ele vre-o amintire cátu de mica despre *aceea*, ca se substernu onorabilulu comitetu spre óre-care scopu, cu atátu mai putienu „*spre aprobare.*“

Nu putému gáci, ca ce se intentionéda cu tramitarea acestoru scrisori; cugetámu inse, ca d. Dr. Nicolau Olariu, pre care lu rugasemu eu cá si pre alti buni juni de ai nostri, a se interesá cu deosebire de scopurile Associatiunei nóstre, in zelulu seu pentru conclusele subcomitetului sibiianu, alu cáruu actuariu este elu in susi, voiesce a me face mai de aprópe cunoscutu a acelea inainte de a le presentá comitetulu centrale, voiesce a me informá esactu despre starea lucrurilor, spre care scopu póte ca me va cercetá densulu. Dara nu me onorara numitulu d. cu vre-o intrare la mine; iér vointi'a mea, de a-lu intelni in pripa, séu de a-lu cercetá acasa, cá se affu dela densulu, ca ce voiesce, se facu cu actele tramise, se zadernicira mai cu séma prin continua-mi ocupare de pre atunci la universitatea fondului regiu, alu cáruu deputatu eramu.

Asiá au remasu actele din cestiune 3 multu 4 dile la mine, dupa care le-amu tramisu eu d. Dr. Nicolau Olariu pre acelu canalu, pre care mi lea fostu tramisu densulu, prin servitoriulu nostru, cu *aceea* rogare indereptu, cá sa bine voiesca a scrie, ca ce vré sa se intemple cu acele acte.

Re ntorcându-se servitoriulu, 'mi raportá, ca neafându pre d. Dr. Olariu acasa, a pusu scrisorile la provocarea colegului seu, a d. concepiene Popu, pre més'a celui dintáiu.

La 3 séu 4 dile dupa *aceea* me onorara d. Dr. Olariu in locuinti'a mea, si spuindu-mi, ca a lipsitu vre-o cáteva dile din Sibiiu, si ca intorcându-se acasa, a affatu cestionatele scrisori pre més'a sea, me intrebara de caus'a, din care i s'au inapoiatu acelea. Eu 'i descoperiu *acesta* causa, iér' densulu spunendu-mi, ca prin tramitarea cestionatelu scrisori prin servitoriulu la mine, au intielesu elu substernerea acelu' comitetulu centrale, 'si esprima temerea de traganaarea lucrului, in contr'a cárei'a i-lu asecuraiu eu, ca déca *subcomitetulu sibiianu* va adresá acelea scrisori numai decátu in modulu usitatu comitetulu centrale, 'i garantezu rezolvarea lor in celu mai scurtu terminu.

Cátu de tare a jacutu d. Dr. Olariu la inima urgenti'a lucrului, arata cele ce s'au petrecutu mai incolo.

In locu de a tramite d. Dr. Olariu actele din cestiune fára de o ulterióra

intárdiere pre calea sea singuru admissibila, adeca prin desu amintitulu subcomitetu la comitetulu centrale, le-a dusu densulu, precum sum oficialmente informatu, fára scirea si invoierea presiedinteli subcomitetului sibiianu, la siedinti'a acestui subcomitetu din 29 Decembre 1875 si a pasitu in *acesta* cu ele amána, cá acusatóru in contr'a mea.

Se dice adeca mai departe in articulu cestionatu ca in *acea* siedintia, din multe respecte intr'adeveru pré „*memorabila*“ au facutu d. Dr. Nicolau Olariu „*interesant'a* impartasire, ca presidentulu Associatiunei a „*tramisu* protocoalele asternute fára nici „*o observare indereptu, dupa-ce 12 dile „le-a ténutu la sine.*“

Dá, asiá e: amu tramisu actele indereptu, dar' nu *subcomitetulu sibiianu*, care inca nu mi le trimisese, ci mi le-a tramisu numai in 4 Ianuariu 1876, fára de a i-le mai trimite eu inapoi, le-amu tramisu d. Dr. Nicolau Olariu, pentru ca nu sciamu, ce se facu cu ele, le-amu tramisu acestui d. care, déca voia, cá se vina *acelea* la comitetulu centrale atunci, cándu mi le-au tramisu densulu, trebuiá sa le espedeze prima data asiá, cum le espedara dupa esperinti'a, ce facú si invetiatur'a, ce luá in amintit'a siedintia pré „*memorabila*“; trebuiá se observe si densulu regulele generali dela care nu suntu esempti nici Drii si se compuna o mica concomitiva *asemenea* acelei'a, pre care o a compusu in 2 Ianuariu 1876 nr. 39 alu desp. III alu Assoc. trans. si cu care mi s'au prezentatu disele acte.

Da, n'a primitu d. Dr. Olariu cu ocasiunea inapoiarei actelu observatiunile, pre l'anga cari i le-amu retransmisu, pentruca din intemplanu nu éra acasa; dara 'i faciu eu observárele necesare in modu amicabile, dar' curatu si limpede cu ocasiunea intálnirei nóstre in locuinti'a mea, si asiá, déca avé densulu vreunu semtiu pentru si vre-o iubire de adeveru si de dreptate si éra liberu de intentiune rea, trebuiá insusi se spuna in *acea* prea „*memorabila*“ siedintia, ca din care causa i s'au inapoiatu lui actele, si nu trebuiá se lase, cá altu cineva, a trei'a persóna se spuna *aceea*, cá apoi se póta si aceste'a imputá in cestionatulu articulu din „*Telegrafulu Romanu*“ profitarea-i de „*informatiuni private.*“

A fi ténutu eu *acelea* acte „*12 dile*“ la mine, e unu neadeveru, de spre care va convinge chiaru si pre d. Dr. Olariu acelu, de care ne-amu servitu ambii la transportarea lor, si care i le-a dusu densulu a patr'a di, dupa ce mi le-au fostu tramisu. La sum'a de „*12 dile*“, cu care au vóitu dlulu Dr. Olariu sa me apese au potutu densulu veni numai scotiendu din lunile cele multe, in care au ténutu elu actele la sine, 8 dile, si adaugandu-le la cele 4, care cadu in contulu meu.

Totu asiá neadeveratu e si ulteriorulu asertu din cestionatulu articulu, dupa care „*subcomitetulu din „Sabiui a substernutu* protocoalele sele „*comitetulu centrale in decursu de 4 „ani de dile totu-déun'a brevi manu si „fára comitiva, si totu-déun'a s'au primitu.*“

Ante actele respective din archivulu onorabilulu comitetu aréta — precum se póte convinge onorabilulu acela'si la totu momentulu — prea chiaru si in modu nedisputaveru; ca pána la an. 1875 nu s'a tramisu din partea subcomitetului sibiianu nici macaru odata si nici unu singuru protocolu fára *comitiva* la comitetulu centrale. Numai in decursulu anului 1875 a affatu d. Dr. Olariu mai comoda pracs'a indigitata in corespundinti'a „*Tel. Rom.*“ si profitandu de ea a depusu elu in cancelari'a nóstra — precum se vede iér' fára scirea directorelu subcomitetului — sub deosebite date patru protocoale ale subcomitetului sibiianu in patru cóle, de a cá-

roru presentare iéra sub deosebite date si nu prin mine, care amu absentatu de aici, n'amu avutu eu nici o cunoscintia. Unu singuru *asemene* protocolu amu presentatu eu insumi in 27 Octobrie 1875, care inse s'a adusu la comitetulu centrale cu o concomitiva viua.

Dar' chiaru cándu asi fi comisu erórea, primindu fára adresa, fára *comitiva* necesaria *asemene* protocoale: óre n'amu fostu indreptatitu; n'amu fostu chiaru datoriu, a mi-o corege, recunoscendu-o; a indreptá lucrulu spre bine?! —

Mai apare in desu mentionatulu articulu inca unu neadeveru de totu tendentiosu si seducatoriu, adeca asertulu: ca „*partea cea mai mare a membriloru (subcomitetulu), ai siedintiei pré „memorable*“ au parasitu cu indignatiune locasiurile,“ in care se affara.

(Va urmá.)

In 24. Ianuariu 1876.

Eu credu ca nimenea nu merita atáta amintire in publicitate cá progresulu ce s'ar ivi in unele comune satenesci romane. E sciutu ca románia locuesce *aceste* comune, — si publicarea bunelu loru intreprinderi servesce de óre-care indemn u pentru alte comune mai fara energie. Imprejurarea *acesta* me indemnna si pe mine a Te rogá Dle Redactoru, a dá locu acestoru siruri in pretiunitele colóne ale „*Tel. Rom.*“ Nu voiú a vorbi de munti de auru, ci numai de isvórele din cari se formédia riurile. Voiescu dara a vorbi despre lucruri mici, inse mari pentru acei, cari le intreprindu.

Inainte d'a incepe la obiectu, nu potú a nu-mi descoperi parerea, ca comun'a *aceea*, carei Ddieu i-a donatu preotu si invetiatoriu bunu, nu póte cá se nu progresedie. Poporulu nostru luminatu de *aceste* lumine va intreprinde lucruri insemnate.

Iata esemplulu. In comun'a Nadesiulu sasescu se ridica falnicu una biserica gr. or. carea e aprópe finita. *Acesta* inse nu e totulu.

Bunulu preotu G. Lupea din *aceea* comuna, din consideratiune, ca poporulu nostru traesce numai din agricultura, — si ca scientia in acestu ramu trebuesce latita cu tóte poterile posibile, in diu'a nascerei Dluí, dupa servitiulu divinu anuntia poporulu credinciosu presente, ca la 11 óre a. m. tinerimea locala se va produce in scóla comunala cu unele colindi, si cu alte cantari nationale. Curiositatea poporulu e mare, in tógma cá si bucuri'a candu intimpina placere. Fiecare parinte dorindu a audi sonulu duce alu fiului seu alerga cu doru la loculu de cantari. Aci, intre cele mai dese esprimari de multamire, Parintele Lupea, in un'a cuventare descopere poporulu nostru folosele imense cele au maestriele preste totu si-lu indemnna la inbratsiarea lor. Dupa finirea *acestei* vorbiri, tinerimea intónédia unu altu cantecu.

Fininduse *aceste* Parintele G. L. si arata dorinti'a d'a formá unu fondu de biblioteca, carea se cuprinda numai opuri referitóre la scientia agriculturala. De aci incinganduse o discusiune scurta, majoritatea sustiené a-se reinfintia reuniunea de lectura infintiatu mai nainte, astadi in sa parasita si uitata cu totulu; éra pe conducatori ei, pentru negliginti'a loru trasi la darea de séma, — si staruindu din tóte poterile reorganizarea *acelei* reuniuni de lectura. Majoritatea sustiene mai departe cá contribuirile presente, se se adauga la fondulu soolastecu, infintiatu deja pe la anulu 1874.

Vedindu Parint. G. L. salutarea opiniune a maioritatii se alatura la ea, — si contribuirile se si incepu precum urméza:

G. Lupea 1 fl. I. Radu 1 fl. I. Sielariu sen

50 cr. I. Dragosiu 50 cr. I. Sielariu jun. 50 cr. V. Danu 20 cr. Mich Dimitriu 20 cr. Petru Moldovanu 10 cr. N. Iosifu 10 cr. I. Berzanu 20 cr. Agafi'a Lupea nasc. Boiu 50. cr. Mari'a Radu nasc. Suciu 30 cr. Mari'a Sielariu nasc. Radu 20 cr. An'a Dragosiu 10 cr. Ann'a Sielariu 10 cr. eu N. N. 2 fl. sum'a 8 fl.

A dóu'a di sér'a la un'a mésa privata, la care serbau unii poporeni onomastic'a unoru Stefani, — invetiatoriu din Ded'a M. Radu, atingându in unu toastu alu seu intreprinderea laudabila amintita, economulu Theodoru Danu insufletitu de cuvintele vorbitorulu contribuie pentru fondulu susu numitu 5 fl., pre *acesta* 'lu imitara N. Ciotlosiu cu 2 fl. dlu providióru de curtea Bohatieléna in pártile Clusiuului 1 fl. dlu comis. de drumu Antonu Machat 1 fl. Georgiu Gredinariu 1 fl. 50 cr. I. Dragosiu 1 fl. I. Sielariu sen. 50 cr. Sum'a 12 fl. v. a.

Acesti 20 fl. s'au adausu la fondulu celu vechiu, la care G. Lupea a fostu contribuitu inca la fundarea lui 2 fl. 20 cr. invetiatoriu din Ded'a M. Radu restulu din leafa sea pre anulu scolasticu 1873/4 in suma de 17 fl. 12 cr.

In fine, nu potú a nu eschiamá Onóre braviloru conducatori; si de diece ori lauda contribuitoiloru si infintiatoriloru de fonduri scolastice.

Unu calatoriu.

Tiantari la 14 Ianuariu 2876.

Dle Redactoru! Din tóte pártile audimu tanguirea, ca nu putemu scapá de valurile amerintietórie ce ne impresóra astadi, ca nu ne putemu ajutá altu cum decátu numai prin atari medilóce, cari potú sa delatureze periculii. *Acele* medilóce potrivite suntu de comunu cunóscute, e vorb'a numai ca dispunemu de ele si cam le aplicámu.

Economia si agricultura ratiunale, comerciulu si industria, spriginite de motorulu puternicu alu progresulu, de scóla, suntu *adeveratele* medilóce, prin cari bunastarea materiale si spirituale a unui poporu se potú promová intr'unu modu imbucuratori. Avemu noi románi *aceste* medilóce, prin cari amu puté scapá de seraci'a spirituale si materiale de astadi? De ne voru uitá la natiunile conlocuitoare, cari propasiescu pre tóte terenurile vietiei, nu ne vomu puté bucurá de unu respunsu afirmativu la intrebarea de susu. Si de unde provine óre lips'a de *aceste* medilóce, lips'a de progresu in vietia nóstra natiunale? Trecutul nostru istoricu ne spune, ca poporu mai apesatu si despoiatu de tóte averile sele de cum a fostu poporulu nostru abia credemu ca va mai fi altulu. Pre l'anga *aceste* calamitati ce le-amu suferitu in seculii trecuti, din cari abia amu scapatu cu vietia in ósa, a contribuitu si contribuie si astadi la stagnarea vietiei nóstre si o inclinare a multor'a dintre noi spre fatalismu. Si astadi audimu pre multi din poporulu nostru dicendu cu unu feliu de pesimismu, ca asiá ni-a fostu ursit'a s. a.

Chiamarea omulu inse este a lucrá, *acesta* se vede si din cuvintele ce le a disu creatorulu cátra omulu intáiu ziditu: Intru sudórea fetiei tale sa-ti agonisesci pánea de tóte dilele. Au nu e lucru firescu si astadi, ca cine cum 'si sara asiá mananca, cum 'si asterne, asiá se odihnesce, cine cum asuda, asiá se bucura?

Poporulu nostru se ocupa cu agricultura, cu acelu ramu alu productiunei, care dupa economisti e bas'a a tóta esistinti'a, dara nu e de ajunsu ocupatiunea cu agricultura, déca *acesta* se afla totu numai in stadiulu primitivu alu desvoltárei, trebuié sa ne ocupámu cu agricultura intr'unu modu ratiunale, va sa dica sa ne nesuimu a inaintá agricultura, sa cultivámu pa-

mentulu nostru cu ratiune, cá sa produca róde mai inbelsugate si mai nobile. Facendu asiá, esistinti'a nóstra va fi mai usióra.

Aceste tóte inse suntu cu putintia numai prin scóla. Astadi, multiamita lui Ddieu ca si noi románii fatia de alte natiuni avemu câte o scolúta mai mare séu mai mica, deci pâna le avemu sa ne folosimu de ele, sa le dâmu viétia, cáci numai prin ele póte veni omulu la adeverat'a sea positiune sociale. Este prea frumosu cáci recunóscemu si noi de-si in ór'a a unsprádiecea, folosulu si rezultatele, la cari ne póte aduce o economia rationala si o scóla bine organizata. La tóte si referintiele poporului nostru este de doritu, si trebuie sa premérge acei'a, cari au de datorintia a se interesá de poporu, de binele si reinnoirea poporului, in mediloculu cáru'a se afla — invetiatorii si preotii — cáci numai atunci ne voru puté asigurá venitoriulu natiunei nóstre. Mari greutáti ne astépta dara sa nu ne spariemu, ci sa ne folosimu de totu ce taie in sfer'a nóstra si ne póte ajutá cáci imposibilitate nu e — sa prenumerámu acele foi folositorie. cari au devis'a progresulu natiunalu — Economulu, Scól'a romana si Highien'a, — cari au esitu la lumina chiaru in tempulu cându avemu mai multa lipsa de ele. Credu cumca toti fratii invetiatorii si domnii preotii le voru spriginí.

Paltineanu,
inv. dir.

Romania.

Bucuresci 8 Ianuarie 1876.

Cá intempinare la revista principálului organu alu opostiunei de la 1 Ianuarie, noi am protestatu contra cutesantiei cu care acelu organu si-a permis a trece dincolo de capulu ministrilor cu acuzarile sele, puind in discutie chiaru persóna Domnitorului.

Am spusu ca acésta procedare, departe de a fi constitutionalu si románésca, este o trista imagine a unoru ómeni orbiti de pasiuni si o demascare a celor ce nu sciu a mai respectá nimicu si mergu cu orbirea si perfidia pâna a recomandá resturnarile si anarchia ca midilocu de salvare si asigurare a Romániei contra pericolelor si cataclismelor ce dicu ca ne amenintia de prima-véra in Orientu! Reproducerea articolului d-nei Rosetti din 1866 contra lui Voda-Cuza cu declararea ca elu se potrivece si pentru 1876, bocirile ipocrite pentru anulu in care am intratu, puindu persóna Domnitorului in jocu am numit'o cutesantia si perfidie si mentinemu acésta calificare, cu tóta superarea adversarilor nostri.

Amu esplicatu indestulu in articolulu nostru precedentu cugetarile si indignarea nóstra, si ori ce romanu cu inima si bunu simtiu ne-a intielesu. Nu voímu a mai prelungi acésta polemica, de óre-ce ne-am facutu dator'a de publicistu a protestá, si apoi publiculu romanu scie cine suntu adversarii nostri si ce scopu urmarescu. Publiculu nostru, care-i dosaproba, scie ce nume se cuvine acestoru opozanti cari uséza de aceste arme si abuséza de libertatea preseii. Persóna sacra a Domnitorului e mai pre susude atacurile perfide si tocite cu care isi umple colónele organulu opostiunei, si nu voru ajunge la inaltimea lui acele spume a le pasiunii, pe care publiculu inteligente le dispretiuesce.

Amu aratatu ce nume si valóre au acele amenintiári tragi-comice din „Románula“ dela 1 Ianuarie. Ce sa mai dicemu si despre bravadele nesocotite cu care „Románula“ de adi dice: „dá, amu acusatú si acusatúmu pre principele Carolu ca a respinsu natiunea dela sine?“ — Si cându opozantii nostri dicu natiune, ei se intie-

legu pre sine! — Sa mai dâmu óre adversarilor nostri o nóua lectiune de constitutionalismu! Dara acésta aru fi sa repetámu númerosele discutii ce amu avutu si sa ne adresámu la nisce surdi cari nu voru sa audia. Dara cine nu scie ca de cându opozantii nostri dela „Romanulu“ si códele loru nu mai suntu la putere. ei nu facu de cátu sa cante pre tóte tonurile aceleasi ieremiada, acelasi cantece banalu, ca, de óre ce nu mai suntu la putere patrioti dela „Romanulu.“ „Domnitorulu s'a despartitu de natiune!“ — cáci cine óre este natiunea déca nu acestu grupu de illustri liberali ai vestitei influentie morale si ai bravadeloru de preste Carpati si Dunare din 1868?

A se numi pre sine natiune si a se confundá cu dens'a in tóte discutii; a nesocotiti esientia celorlalte partite si a negá vointia majoritatiei alegatorilor care sa manifestatu prin decimele de mii de voturi, legalmente constatate in dosarele diferiteloru alegeri de deputatu, senatori si membri municipali si consilieri judetieni, alesi din partipulu conservatoru liberalu; a opune la o afirmatiune legale o negatiune rebela, si nisce presinse prame si discursuri de piatia, — iéca ce va sa dica a fi constitutional si national! A aduná prin discursuri amagitóre si tovarasii artificiale cá cele de circ si Masar pasi'a si prin totu felulu de probagante si agitári din tóta tier'a numai vre-o 4 mii de subsemnatura de totu soiulu, si a le pune mai pre susu la cele preste 40,000 de voturi legalmente exprimate de natiune in diferite alegeri, cari au datu reprezentatiunea actuala a tieriei, — acésta va sa dica constitutionalismu si patriotismu, si da dreptulu celor dela „Romanulu“ sa-si transforme bocirile loru in nisce acuzári neconvincióse contr'a domnitorului! Ori-cine intielege nesocotintia si chiaru perfidia adversarilor nostri, setosi de puterea cu care sa deducise asiá de multu sub regimulu vestitei influentie morale si a lui Strusberg, Winterhalder, Wertheinberg din 1867 si 68.

De aceea ne oprimu aci spre a nu reincepe discutie unoru materii atátu de multu cunoscute de care publiculu nostru este satulu.

Sa dâmu mai bine atentiune si preferintia cestiuilor cari suntu la ordinea dilei si interesa viitoriulu; sa avemu ochii atintiti la realizarea progresulu in intru si la desfasiurarea evenimentelor din afara, pentru ca unindune fortiele si aratândune tari in intru, sa fimu stimati de puterile garante, care ne privescu si care ne au garantatu fiintia nóstra politica si nationale, cá unu elementu de ordine, progresu si ecuilibru in orientulu Europei.

„Pr.“

Telegrama.

Budapest'a 29 Ianuarie. Marele patriotu alu Ungariei, Franciscu Deak, a reposatu.

Varietáti.

* Publicatiune. Terminulu concursulu pentru ocuparea parochiei vacante Ofenbai'a, cu care este inpreunatu unu venitu de 400 fl. publicatu in „Telegr. Romanu“ nrii 94, 95 si 97 1875 se prelungesce din prim'a Ianuarie pâna in 31 Ianuarie 1876, ce se aduce la cunoscintia doritorilor de a ocupá acestu postu de parochu.

Oficiulu protopresbiteralu alu Lupsei, Ofenbai'a in 7 Ianuarie 1876.

In contielegere cu comitetulu par. resp.

Ioanu Danciu.
adm. prot.

* A aparutu de sub tipariu Compendiu de Istori'a Bisericeii coprin-

diendu istori'a preparatore, istori'a primitiva, secolulu apostolicu, istori'a vechia si medie (1—1453) de N. Nitulescu, Dr. in filosofie, licentiatu in teologie, membru alu societátiei orientale germane si profesoru in cursulu superioru la seminarulu centralu din Bucuresci.

Acésta scriere, a cárei materie este espusa si tradata sistematicu dupa metodulu geneticu, distingendu-se dintre cele-lalte scrieri de felulu esta, cá o lucrare completa sub tóte punctele de vedere si unica pâna acum in limb'a nóstra, se recomanda cu preferintia scóleloru secundare: seminarii, gimnasii si licee, pentru studiulu istoriei bisericeii, pentru care este mai intáiu facuta. Pentru cleru de tóte gradele este cea mai utila si importanta scriere, precum si pentru toti cari suntu datori a cunósce fiintia si organismulu bisericeii.

Spre inlesnirea amatoriloru din capitala pentru a cumperá acésta carte, depositulu se afla in strad'a Carolu I-ii nr. 1 firm'a Ioanu Ionescu.

Cumperatori de prin districte suntu rugati a se adresá la autoru, strad'a Olimpu nr. 1 unde este depositulu principalu, trimitiendu pre lángha adresa costulu, care e 4 lei esemplarulu in care intra si transportulu postal. Pentru comande preste 20 esemplare pretiulu este 3 lei 75 socotitu aci si transportulu.

In capitala unde suntu depozitele, esemplarulu se vinde cu 3 lei 50 bani.

* Spargere de pravalie. In nóptea de mercuri spre joi au spartu furii pravalia comerciantulu de aici Grigoriu Mateiu, din carea au furatu mai multe cárpe de metasa si alte meruntisiri si banii din cass'a de di. Cárpele s'au aflatu aruncate pre o livadia afara din cetate. Banii inse si furii nu se descoperira pâna acum.

* Focu. Vineri de dimineti'a intre 5 si 6 óre furamú alarmati. Caus'a fii foculu ce isbucni din magazinulu bacanulu de aici Moferd't strad'a Cisanadii, care numai prin intrevenirea pompeiiloru se margini numai la disulu magazinu si nu se incinse mai departe. Pagub'a trebuie sa fia insemnata, pentrucu foculu, care isbucni pre la 5 óre dimineti'a abia pre la 8 1/2 óre fu inadusitu cu totulu. Unu meritu fórté laudabilu si castigarea pompierii sub conducerea siefulu loru dlu Dr. G. Lindner si institutiunea ecésta a doveditu pre deplinu insemnatarea si bunatatea ei.

Burs'a de Vien'a.

Din 17/29 Ianuarie 1876

Metalicele 5%	68 70
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73 70
Imprumutulu de statu din 1860	112 40
Actiuni de banca	886 —
Actiuni de creditu	191 70
London	114 35
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	76 —
„ „ „ Temisiorene	75 75
„ „ „ Ardelenesci	75 40
„ „ „ Croato-slavone	80 50
Argintu	104 50
Galbinu	5 40
Napoleonu d'auru (poli)	9 18 1/2

Concursu.

Spre ocuparea statiunei de capelanu lángha veteranulu parochu din suburbiulu inferioru Pórt'a turnulu in Sibiu prea onoratu domnu asesoru consistoriale Petru Badila, dupa incuviintiarea prea Veneratulu consistoriu archidiececanu dto 18 Septembrie 1875 nr. 26 42, se deschide prin acésta concursu pâna in 15 Februariu a. c.

Fiitoriulu capelanu va avé jumatate din tóte venitele parochiali, cari dupa tacsele stolari, portiunea canonica, casa parochiale si dupa venitele accidentali se apropia la sum'a unei parochii de clas'a I.

Dela fiitoriulu capelanu se cere, cá neconditionatu se locuiesca in cas'a

parochiala, carea e situata nemidilocu lángha biserica, e de zidu cu trei incaperi, curte, siura si gradina de legumi, si carea i-se va computá in venitu cu 80 fl. pre anu.

Concurentii, cererile loru bine instruate dupa statutulu organicu § 13 si dupa dispositiunile provisorie pentru regularea parochieloru in archidiececa din 1873 § 16 lit. b. pâna la terminulu prefriptu, sa le inainteze la presidiulu scaunulu protopresbiterale alu Sibiuului I.

Sibiuu in 12 Ianuarie 1876.

Comitetulu parochiale in contielegere cu par. protopresbiteru.

(1—3)

Concursu.

Fiindu-ca la cererea parochulu Alecsiu Fratesiu, si a poporulu din opidulu Presmeru, maritulu consistoriu archidiececanu la 13 Martie 1875 nr. 436/B. a incuviintiatu instituirea unui capelanu, care sa fia totu-odata si invetiatoriu de cl. a III cá diriginte asiá se escrie concursu pâna la 8 Februariu a. c. in care di va fi si alegerea.

Emolumentele suntu:

a) din caus'a alodiala in bani, cuartiru si bucate 430 fl. v. a.

b) din didactru, dela morti, masle si alte accidentii 70 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si asterne suplicele instruate in sensulu statutulu organicu pana la terminulu indicatu la subscrisulu, de sine se intielege, cá concurentii voru documentá, ca au absolvatu celu pucinu 4 clase gimnasiale, apoi cursulu pedagogico-teologicu-cu atestatu de cualificatiune, si ca a servitu 2—3 ani cá invetiatoriu.

Brasiovu in 8 Ianuarie 1876.

Pentru comitetulu parochiale:

Ioanu Petricu m. p.

Protopresbiteru gr. or.

(1—3)

Depuneri de capitale spre fructificare.

se primescu la institutulu subsemnatu

a) pre lángha anuciarea radicárei in sensulu statutelor cu 6% interese.

b) sub conditiune, de a se anuciá institutulu radicarea depunerei la trei luni inainte cu 6 1/2%.

c) sub conditiune, de a se anuciá institutulu radicarea depunerei la siese luni inainte cu 7% interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) depunentulu are a se dechiará in diu'a depunerei, altu cum inlocarea se va privi cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu diu'a, care urméza dupa diu'a depunerei, si incéta cu diu'a premergatória dilei, in care se radica depunerea cu acelu adausu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dile.

La dorintia deponentulu se potu stabili in diu'a depunerei capitalulu si conditiuni specialii de esolvire, cari se insémma apoi in libelu si in cartea deponeriloru institutulu. In atare casu restituirea depuner-i urméza dupa aceste modalitati specialii.

Depunerile tramise prin posta, pre lángha comunicarea adresei deponentelu, se resolu totu-déun'a in diu'a primirei.

Asemenea se potu efectui prin posta anuciári si radicári de capitale.

Sabiuu 21 Decembre 1875.

„Albin'a“

Institutu de creditu si de economii in Sabiuu.

4—4